

actas, vel per sua remedia applicata, haec quinque dicta peragat. Ut videri potest apud optimos in his Auctores, Paracum, Hildanum, Solingen, Dionis, &c.

1118. Si verô in interioribus haeserint eadem (1116.), aliis remediis, licet in operatione ultimâ similibus, sunt oppugnanda: inter quae quum Venena sint primaria, primô de his agendum erit.

A N T I Δ O T A.

1119. **V**enena velocia (796.) ingesta, vel applicata (744. I. 4.), causae morborum factae vi propria, vel corruptione prius inductâ partibus infectis, indicant. 1. Causae venenatae ablationem. 2. Veneni jam suscepti, vel inevitabiliter suscipiendi, correctionem. 3. Aut ejus expulsionem ex corpore. 4. Mitigationem symptomatum. 5. Munionem corporis contrâ vim ingerendi, vel applicandi, Veneni.

1120. Causa venenum spargens, atque communicans corpori, vel atmosphaerae immiscens miasmata, vel corpori jam applicata illi miasmata inspirans, si sensibilis est & cognita, facile aufertur. 1. α. Tollendo rem venenatam, & quidem inprimis eam flammis vivis, magnisque, comburendo. β. Aërem

corrigendo, qui
e optime fit vapor
mfarum, vel calid
m habet vim ven
este, calidus, at
is, conducunt fur
pulveris pyri: in
venatis, spuri od
rum oleorum. y
pando, renovand
tum; imprimis
accensos transmitti
l. Eum fugiendo,
notum aborum tr
vel corrigendo, id
corpore jam inge
est.

1121. Venen
corrigitur applic
nantes reddere
noceat corpori.

1122. Quae 1.
vix notantur nisi
vix possent nisi pe
2. In aliis deprehe
vix explicanda, et
effecta in aliis no
denique in quibus
quod sunt, cum
cillime praevidetur.

rem corrigendo , qui miasmata defert ; quod ferè optime fit vaporibus densis rerum accensarum , vel calefactarum , quae oppositam habent vim veneno cognito. Ut in peste , causticis , alcalicis , halitibus putridis , conducunt fumi aceti , spiritus falis , pulveris pyrii : in acidis exhalationibus venenatis , sparsi odores spirituum alcalinorum oleosorum. γ. Aërem mutando , dissipando , renovando , per ventum arte factum ; imprimis si simul per ignes magnos accensos transmitti queat arte Hippocraticâ. δ. Eum fugiendo , vel ad alteram partem montium aliorum transeundo. 2. Tollendo , vel corrigendo , id materiae venenatae , quod corpore jam ingestum , vel & applicatum , est.

1121. Venenum ipsum praesens cognitum corrigitur applicatione talium , quae valent inertes reddere illas ejus qualitates , quibus nocet corpori.

1122. Quae 1. In multis venenis hætenus vix noscuntur nisi deleteriâ tantum facultate vix patente nisi per solam mortem infecti ; 2. In aliis deprehenduntur per mirabilia , & vix explicanda , effecta ; 3. In nonnullis per effecta in aliis notis morbis occurrentia ; 4. denique in quibusdam intelliguntur à priori , quod ajunt , dum cognitâ veneni naturâ facillimè praevidentur.

1123. Priora (1122. 1.) dicta nocere toti substantiae haftenus indicant accuratè opposita remedia , aequè parum intellecta , ac illa venena quoad scientiam effectus. Haec propriè vocantur ἀντίδοτα , ἀντιδοτοί , ἀλεξι-
κακα , ἀλεξιφάρμακα , ἀλεξιθήρια , θηριακά.
Quae solâ experienciâ cognita ex historiâ Venenorum peti debent.

1124. Secunda (1122. 2.) dicta obesse qualitate occulta similiter exigunt remedia mira , Specifica dicta , vix nisi mero casu invenienda , in historiam Venenorum referenda , inde petenda.

1125. Tertia (1122. 3.) antequam inter-
mant , dum effectus prius morbosos produ-
cunt , quibus ita corrumpitur fabrica corpo-
ris , ut in certis morbis cognitis , requirunt
ut adhibeantur illa remedia , quae Medicina
observavit valere in sanatione talium morbo-
rum , qui similibus effectis se distinguebant.

1126. Si cognoscuntur venena (1122. 4.)
applicata , vel applicanda , corpori , tum ve-
rò opus erit illa medicamenta adhibere , quae
habeant praesentem , promptam , vim ener-
vandae malignitati illi cognitae , haec autem
sunt quamplurimum oppositâ malignitate va-
lida , ideòque nocitura corpori omninò , nisi
illud prius venenum adesset.

1127. Unde cernimus veneni indolem co-
gnosci quidem ex historiâ Physicâ , & Me-
dicâ

venenorum; ut
tum ex Chemica;
mica effecti exhib
ne nata hic indica

1128. Atque ex
1227.) scia rem

praeparatio, docti,

1129. Primaria

nia, contra omnia

quae ideòque sunt

scitur venenorum d

laris ejus natura,

incens, calidior p

liberi, affatim, fu

ta; applicata; tum

communi & spor

modo, tempore.

plex saporacea

usu adhibita; o

ex lenibus, pin

us, statim, tu

applicata, vel sin

venenorum cum mu

tum plerumque in

denique & Opium

con prophylactica

scitur haftenus, q

1130. In dno

summa prudenti

pollicetur: super

dicâ venenorum; ut & ex scientiâ Mechani-
ca, tum ex Chemica; denique etiam ex Ana-
tomica effecta exhibente. Atque Scientia
hinc nata hîc Indicat.

1128. Atque ex illâ habita indicatione
(1227.) scitur remedii correcturi materies,
praeparatio, dosis, applicatio, moderamen.

1129. Primaria autem, & fere commu-
nia, contra omnia ferme venena, Antidota,
quae ideôque summi sunt usus ubi cogno-
scitur venenum datum, sed ignoratur singu-
laris ejus natura, sunt haec praecipuè: Aqua
sincera, calidior paululum sanguine nostro
salubri, affatim, subitô, diu, ingesta, inje-
cta; applicata; tum lixivium leve ex aqua
communi & sapone veneto, simili copia,
modo, tempore, usurpata; aut aqua sim-
plex saponacea facta cum oxymelle simili
usu adhibita; olea blanda, recentia, pressa
ex lenibus, pinguibus & farinaceis, semini-
bus, statim, multum, diu hausta, injecta,
applicata, vel similia ex oleo animalium re-
centium cum multâ aquâ subitô decocta;
tum plerumque in multis celeribus Acetum;
denique & Opium. Generale autem antitoxi-
con prophylacticum nullum omninô cogno-
scitur hætenus, quin & repugnat tale esse.

1130. In dandis antidotis singularibus
summa prudentiâ opus: quum enim haec
polleant singulari virtute corrigendi hujus

illiusve veneni tantum, habent ut plurimum violentiam aequè magnam, vel majorem, ac est illa, quam debellant. Ideoque haec simul concurrentia in corpore, se mutuò destruunt, inertia evadunt, nec multum nocent: si verò adsunt solitaria aequè noxia saepe deprehenduntur, ac ipsa venena, quibus domandis exhibentur.

1131. Antidota autem haec omnia five universalia (1129.), five singularia (1130.), fuerint, possunt, & debent, ita praeparari, applicari, dirigi, ut apta sint citò, perpetuò, intactis suis viribus, pervadere ad illa loca, in quibus haeret virus, atque ibi illud domare: debet ergò intelligentiae Medici semper praestò esse classis, quae complectitur omnes diversitates applicationum, quae primariae sunt aëris suffumigium; vapor ficcus, vel humidus, ad pulmones; Haustus; Clyfma; Epithema; Balneum, Fomentum; Injecta in uterum, aut in vesicam, fauces, &c.

1132. Venenum susceptum expellitur ex corpore 1. minuendo resistantiam eo loco; per quem tutissimè expediri queat, ubi minus nocet, ubi exitui proximum habetur, ubi viscera vitalia minus laedit; tum enim vi Vitae, vel Medicamentorum, eò pellitur, ibi expelletur. Id fiebat olim mirabiliter habito, jam industriâ Rhedi facile intellige-

tellecto, fuctu Marforum, & Pfyllorum; hodie per cucurbitas magnas, validas, cum multâ flamma applicatas, faepe renovatas; per fomenta tepida & valde emollientia; per hirudines; scarificationes; frictiones; calores; Emplastra. 2. Attractione magnetica, qua corpus vi singulari trahens venenum, aegrum liberat, ut de carne venenatae bestiae, de lapide Ceraftis; calculo serpentum, & similibus, narratur. 3. omni medicamento validiffimè diluente, & movente; qualia sunt vomitoria cita, purgantia celeria, fortiffima fudorifera, & forte diluentia diuretica. Unde Diafcordia, Mithridatia, Theriacae, Orvietana, Confectiones opiatae, profunt, quibus tamen minus tutô fides adhibetur ut universalibus vel Therapeuticis, vel Prophylacticis, antidotis. 4. partem toxico affectam quam ocysfimè auferendo, ne sincera trahat, quod caustico ex ferro ignito optimè fit.

1133. Symptomata faeva, venenorum effectus jam fenfibiles, juxta doctrinam pathologicam non difficulter reducuntur in suas classes; tumque poterunt curari ac fi essent morbi quidam singulares; de quibus postea agetur.

1134. Corpus munitur contra venena applicanda inprimis 1. usurpando largiter antidota generalia, & singularia, quae modô

tuta sint, si prius cognoscitur indoles ejus
toxici, quod praevидetur applicandum. 2.
partem corporis, cui metuitur, inungendo
iis, quae leniter oleosa. 3. omnes partes
corporis retinendo in perspiratione aequabi-
li: sed nullum tutum hîc universale cogno-
sci jam dictum (1129.), licet jactentur plu-
ra.

1135. Quae autem de venenis haecenus
(1119. ad 1135.) dicta, similiter intelligenda
sunt etiam de Peste, contagio, & aliis. Vi-
dentur autem optimè dicta intelligi ex sub-
sequenti praecipuorum toxicorum & antido-
torum forte non inepto compendio.

1136. Enimverò 1. nonnulla Venena pos-
sunt referri ad acria manifestò, sed ita ut
acrimonia singularis sit, & tamen phlogisti-
ca, caustica, gangraenam creans, putre-
faciens: talia sunt primaria. Cobaltum. Ar-
senicum citrinum. Arsenicum rubrum. Ar-
senicum album sublimatum. Realgar. Lapis
Armenus. Lapis Lazuli. Haec applicata
internè, externè, inflammant, erodunt, do-
lores, ardores, ficcitates, primò in primis
locis laesis, mox in toto corpore, excitant;
hinc ori, faucibus, oesophago, ventricu-
lo, intestinis, morbos acutissimos inflam-
matorios creant; nauseas, vomitus, dysen-
terias, choleram, Ileum, inflant; pallidi-
tatem lividam producant; inde vertigines,
con-

convulsiones, mortem, aut hâc evitatâ, pallorem, paralyfin, contracturam. Indicant Aquae tepidae, acidiusculae, mellitae, copiosum, diuturnum, bibendo, injiciendo, balneando, usum promptissimum. Si vomitu, & alvo rejici potest, eô melius, & magis repetendum. Jura pingua, lac, olea, oleosa, butyrum, profunt. Deinde requirunt usum diuturnum laxantium, mollium, pinguium, acidulorum, tam ingerendo, quam balneo.

1137. Ex vegetantibus simili (1136.) fere sunt, Aconita. Anacardium. Anamone. Apium risus. Apocynum. Arum. Azedarach. Cataputia. Chamaelaea tricoccos. Chamaeleon niger. Clematitis. Colchicum. Corona Imperialis. Cyclaminum. Dracontium. Elaterium. Esula. Euphorbium. Flos Africanus. Grana Nubiae. Helleborus albus, niger, viridis. Hermodactyli. Hyacinthi. Laureola. Mezeraeum. Mel venenatum. Napellus. Nigella Sylvestris. Oleander. Ranunculi. Ricinus. Scammoneum. Semina oleosa, diuturnâ corruptione acriter rancida facta. Tithymali. Thapsia. Horum effectus fere similes ac modô dicta (1136.); quin & indicatio perfectè eadem.

1138. 2. Alia violenta quidem sunt & acris venena, ita tamen ut simul quasi viscosa, in ventriculo haerentia, & singulari

modo cerebrum, nervosque, inde afficiētia: ut sunt Chrysomela. Cicuta major, minor. Petroselino similis, aquatica Gesneri. Huc ob aliam causam refer Crocum. Datura. Hyoscyamus. Nux vomica. Oenanthe apii folio, succo viroso. Opium. Solanum Melanocerasos. Hinc vertigines, scotomiae, deliria, furores, nausae, vomitus, dysenteriae, convulsiones horrendae, apoplexia, mors. Indicant praesentissimum usum promptissimi vomitorii; aquosa oleosa, mellita, acidula, ingenti copiâ ilico ingerenda, assidue repetenda, per clysmata, balnea, potus. Sedato morbo sudorem per Theriacalia fortem, & saepe repetitum. Tum dietam mollem, & tenuem.

1139. 3. Sunt venena acria manifestâ aciditate; ut nempe α . Spiritus Salis. Spiritus Nitri. Aqua regia. Aqua fortis. Spiritus sulphuris. Spiritus aluminis & vitrioli β eadem acida unita metallicis corporibus, & hinc validissima, ut sunt solutio Auri, atque ejus Crystalli. Solutio Argenti, & ejus vitriolum, lapisque infernalis. Solutio Cupri, atque inde sal. Solutio Argenti vivi in Spiritu nitri, salis, Aquâ forti, Aquâ regiâ, aut ejus calcinatio cum oleo vitrioli; & hinc natus Mercurius praecipitatus ruber, albus, viridis, sublimatus corrosivus & dulcis; calx, turbith. Impraegnatio antimonii cum aquâ re-

regiâ, & hinc calx escharotica. Ab his nascuntur sapes horrendi, foetores acidi, inflammationes, erosiones, escharae gangraenosae, nauseae, vomitus, dysenteriae, cholerae, tormina atrocissima, cardialgia, Iliaca, colica, tumores ad glandulas, cadaverosus foetor, Salivatio, syncopae, mors. Petunt haec dilutionem per aquea; obtusionem per olea; inversionem per lixivia saponacea, vel leviter alcalica; absorbentia fortissima acidorum; deinde verò, impetu sedato, frequentem usum olei, juris pinguis, & similium emulsionum.

1140. Tum 4. alia venena acria manifestò alcalina cognoscuntur; suntque cineres ustorum vegetantium. Alkali inde factum; idem cum calce faxi usti igneum redditum. Ova, humores, caro, omninò putrefacta; sales inde separati; iidem ignei facti per sublimationem ab alkali fixo, calce, lapide calaminari, cretâ, ferro, &c. haec autem creant citissimam, violentissimam, igneam, inflammationem, erosionem, gangraenam, dolores urentissimos ubique, sitim immanem, convulsiones, febres acutissimas, foetorem cadaverosum, dissolutionem intimam humorum, putrefactionem horum & viscerum, mortem. Petunt autem ad curationem dilutionem per aquosa laxantia; obtusionem per oleosa, pingua, terrestria pingua;

inversionem per acida diluta, volatilia, facile mobilia; deinde diaetam diuturnam ex acidulis, oleosis, emollientibus.

1141. Et 5. quaedam habentur acrimoniâ singulari saepe lethalia, ita tamen ut illa acrimonia vix se manifestet alio, quam deleterio in homine, effectu. Aes. Aeris calx usta. Aeris calx per corrosiva. Aeris flos. Ejus squamma. Antimonii crocus. Ejus calx ustulando parata. Ut & vitrum hinc factum. Flos Antimonii sincerus solo igne, aut & ope falis ammoniaci factus, dein ablutus. Haec assumpta nauseas, vomitus, dysenterias, choleras, hypercatharses, dolores atroces viscerum, spasmos, tetanos, syncopas, anxietates horrendas, mortem, creant. Exigunt pro curatione, diluentia; emollientia; obtundentia; acida; mellita; supernè, inferne, externè, statim, diu, usurpata; deinde opiata, & oleosa.

1142. Quin etiam numerantur 6. Venena acria mere mechanica. Adamas. CrySTALLUS montana. Limatura ferri. Limatura aeris. Alumen plumosum. Vitrum contusum. Et similia. Haec pungunt nervos, vulnerant vasa, convulsiones, haemorrhagias, excitant, inde ulcera, & similia mala. Indicant usum olei, butyri, citum, copiosum.

1143. 7. Sunt toxica quae constringendo, incrassando, obstruendo, exsiccando, ci-

citâ vel lentâ morte perimunt. Calx viva, & extincta forte huc spectat. Gypsum. Plumbi minera, limatura, squamma, calx, cerussa, minium, vitrum, lithargyrium. Cinis stanni usti. Synopsis. Psylli semen. Cynosbati spongia. Fungi. Agaricus. Viscum. Haec conglutinant, constringunt, praefocant, miserrimos hinc morbos, & saepe, post omnem miserabilitatem languorum tolerantium, mortem, creant. Demonstrant necessitatem usus vomitoriorum, purgantium, diluentium, acidorum spirituosorum, alcalium oleosorum spirituosorum, saponaceorum omnium; quae citò & diu continuato, vel repetito, usu adhibenda.

1144. Octavò denique habentur venena heteroclita, toti vitae adversa, nec, explicato effectu vel virtute, hætenus bene nota, quae assumtu, applicatu, aut ictu, mortem inducunt. Cantharides. Aranea. Tarantula. Aspis. Vipera. Ceraastes. Prester. Seps. Scorpius. Canis rabidus. Bufo. Buprestis. Stellio. Salamandra. Lepus marinus. Pastinaca marina; & similia. Haec varios, miros, vix explicabiles, effectus edunt, dein necant. Indicatio in his, si internè assumta sunt, statim evacuare per vomitum; summo opere diluere per aquosum; maximè emolliere per laxantia, emollientia, oleosa; putrefactioni resistere per acida spirituosâ, &

salina. Si externo ictu, morfu, applicatu, agunt; tum indicatur veneni eductio per locum contagii, fugendo, scarificando, urendo, emolliendo, fovendo; tum sudorem fortiter eliciendo per antidota penetrantia, diluta, putrefactioni adversa; Veneni enervatio per acida, salina, vel per specifica antidota.

1145. Ultimô sunt quaedam uno momento specie halitus suffocantia, ut carbonis clausi vapor. Aër subterraneus diu reclusus. Halitus vîni fermentantis. Farina volatilis fungi perniciosi. Fumus sulphuris. Et similia multa potius tacenda. Haec ex praecedentibus intelliguntur pulmoni, nervisve, applicata, aut vix sanari queunt.

1146. Causae autem remotiores morborum, sensu cognitae, facile mutantur, aut tolluntur: nam indicant mutationem in sex rebus non naturalibus.

1147. Si autem eadem (1146.) magis detectae sunt, tamen cognitae per sua effecta sensibilia; indicant per haec sua phaenomena remedia apta,

1148. Decursus etiam horum phaenomenon (1147.) ritè observatus docet nos, quo auxilio, tempore, ordine, modo, & viâ, utendum sit, ut causa morbi proxima in corpore humano corrigi, vel expelli, queat.

1149. Quin etiam docet nos accurata obser-

fer-

servatio eorundem, quid deficiat, & quae supplementa adhibenda sint.

1150. Ut & qui motus excitandi, sustinendi, sopiendi, minuendi, sint in eundem scopum.

1151. Ordinata igitur in his, & exacta, cognitio effectuum docet egregie correctionem, & ablationem, causae.

1152. Unde etiam cognoscitur, quod hactenus duplex via sit cognita, qua itur in cognitionem causae, nempe methodicâ, vel specificâ dictâ.

1153. Methodica quidem ut cognoscat causam proximam, & tollat, utitur his auxiliis, & viis 1. accuratissimè explorat & ordinat phaenomena (1147. ad 1152.), observatque sollicitè naturae decursum. 2. si videt vitam labascere in iis agendis, quae ad expugnationem causae morbi requiruntur, illi succurrit per cardiaca (1095. ad 1116.) administrata, vel per ablationem impedimentorum, quò evacuantia mali praeternaturalis ducunt. 3. ubi autem cernit actiones vitae nimis insurgere, adeoque causam morbi magis intricare, quam extricare, tum adhibet moderamen, ut reducantur ad eum gradum impetus, qui hîc requiritur; quod efficit per aquosa, evacuantia, blanda laxantia, mollia glutinosa, evacuantia causam materialem virium, opiata, anodyna, 4. nihil omninò ag-

gendo, vel mutando, nisi quod evidentissimè cognoscitur faciendum ex indicatione clarissimâ.

1154. Specifica autem dicta tollit causam morbi simpliciter applicando tale quid, quod solo usu novit eo valere, non attendens ad illa quatuor modô dicta (1153.). Quaerit ergô nomen mali, & remedium; ut in curâ febris intermittentis per corticem peruvianum, doloris per opium, veneni singularis cujusque per cognita sua singularia, propria, corrigentia, vel attrahentia, aut expellentia antidota.

INDICATIO CURATORIA IN MORBIS SOLIDI.

1155. **S**I ipse morbus haeret in parte solida simili, cognitus facillimè praebebet indicationes suas.

1156. Etenim si est unitas ibi soluta requirit ad curationem. 1. ablationem rei peregrinae, vel mortuae, interpositae inter partes separatas. 2. harum adductionem ad se mutuo usque in situm naturalem. 3. quietem non turbatam in hac ipsâ adunatione. 4. conservationem in naturali sua humiditate; calore, mollitie. 5. conglutinationem iterum natu-

naturalem ope advecti, applicati, moderati, fani, liquidi nutritii.

1157. Tria priora efficit dextra Chirurgi; quarto conducunt balsama, unguenta, olea, mollia, blanda, putredini contraria. Balsami de Tolu, Peru, Palmâ, Copayvâ, Mechâ, Terebinthina nativa, Butyrum, medulla; unguenta, balsamus Arcaei, Unguentum basilicum; oleum presum olivarum, semen lini, eadem cum floribus herbarum balsamicarum digesta, ut oleum hyperici, verbasci, altheae, agrimoniae, liliorum alborum. Et quae ex his infinita alia. Quinto fatisfit praescriptione requisitae in aegro diaetae.

1158. Rigiditas nimia partium solidarum cognita indicat laxationem earundem: quae obtinetur 1. fotu, balneo, potu, injectu, vapore, aquae tepidae. 2. iisdem modis applicato decocto leni emollientium vegetabilium: Althea. Malva. Verbascum. Acanthus mollis. Parietaria. Mercurialis. Semen foeni Graeci, Cicerum, Lini, Malvae, Cydoniorum, Tritici, Avenae, profunt. 3. iisdem modis applicato molli oleo. (1157. 4.) 4. moderato, saepe renovato, motu.

1159. Flacciditas nimia partium solidarum cognita indicat roborationem earundem: quae obtinetur 1. Cardiacis iis, quae descripta

pta

510 INDICATIO CURATORIA IN

pta habentur (1107.) 2. majori motu corpori applicato per frictiones, unctiones, exercitia, ut callositas paululum densior concilietur parti. 3. calore sicco. 4. simili victu, & aëre.

1160. Ex quibus etiam patet, quid agendum sit in elasticitate auctâ, vel imminutâ, in debilitate nimîâ fibrae ultimae; in fragilitate ejus; in nimîâ ejus contractione, vel distractione.

1161. Morbi partis solidae organicae haerentes in mole, situ, cohaesione, indicant quae jam dicta (1116. 1117. 1118.).

1162. Reliqui autem morbi in partibus solidis praesentes, pendent inprimis à vitio fluidorum (vid. Aetiologiam totam Pathologiae.); quare nos jam ducunt ad considerationem hujus.

INDICATIO CURATORIA IN MORBIS CORRIGENS FLUIDA.

1163. **H**umores in morbo peccantes perspecti indicant sui immutationem, vel evacuationem; idque, vel in toto, vel in unâ affectâ.

1164. Vitium humoris in unâ parte singulari

gulari haerens semper ponit, vel tenacitatem liquidi, vel malam conditionem solidi, & ideo indicat mutationem in meabilitatem, tam viae, quam materiae.

1165. Materies in loco nimis tenax mobilis, & meabilis, redditur 1. per diluentia aquosa, tepida, specie potus, fatus, vaporis, balnei, injecti, applicata eo modo, ut quam proximè loco obsessio adsint, ac fieri potest. 2. per salina resolventia similiter apposita. Nitrum. Sal prunellae. Sal polychrestus. Nitrum stibiatum. Sal gemmae. Sal marinus. Sal ammoniacus. Flos salis ammoniaci cum sale alcali fixo. Sal Borax. Fel vitri. Sales vegetantium ustulatorum. Sales alcalini fixi. Sales alcalini volatiles. Tartarus solubilis. Tartarus regeneratus; sunt praecipua. 3. per saponacea ex oleo pressio & alcali fixo. Ex oleo stillatio & alcali fixo. Ex oleo pressio & alcali volatili. Ex oleo stillatio & alcali volatili. Bilis animalium eò spectat. Et succi plantarum absterfivi. Lactucae. Chondrillae. Sonchi. Hieracii. Taraxaci. Scorzoneræ. Tragopogoni. Cichorei. Endiviae. Saponariae. hîc praecipuae, & egregiae. 4. per illa, quae causae singulari coagulum facienti contraria sunt. Ut in coagulo per acida facto usu alcalium leniorum; in coagulo glutinoso & pingui usu saponaceorum;
in

in coagulo à quiete usu salium & saponaceorum; in coagulo phlogistico, nitrosis, & saponaceis herbaceis; 5. per Cardiaca(1112.), salina, aromatica, oleosa, spirituosà, quatenus ut stimulantia considerantur.

1166. Via impedita redditur meabilis 1. aperiendo meatus potu, fotu, vapore, balneo; aquae calidae, emollientibus & salinis temperatis, medicatae; calore moderato; frictione sicca, vel humidà, calidà. 2. idem fit materiem impactam unâ cum vasis oppletis fovendo, molliendo, agitando, coërcendo, ut emollitio, putrefactio suppuratio, totius loci affecti resolutio in pus fluidum contingat. Huc faciunt Farinae blandaë, lentae, tritici, fecalis, avenae, lini, fabarum, pisorum, lentis, orobi, foeni graeci &c. tum Radices emollientes Malvae, Bismalvae; liliorum alborum, ceparum assarum; Flores Altheae, Verbasci, Meliloti; Folia Malvae, Bismalvae, Acanthi, Mercurialis, Parietariae; Ficus; Vitelli ovorum; Gummi aromatica acria, Ammoniacum, Galbanum, Opopanax, Sagapenum; Butyrum recens; tum quae ex his formâ cataplasmatibus, unguenti, emplastri, componuntur. 3. materiae sic praeparatae viam aperiendo per sectionem scalpello factam, vel per caustica applicata.

1167. Humoribus vitia in totâ massâ eorum

Mores Com
peccantia cogni
neotices (p. 10. a
alia contrari
1168. Nempe fi
flationem; que
proso ex animalib
a aquo fimo
ctione vicerum
rata (1159.) in
ctione 4. ubi id
1169. Spissu
pit attenuat
tu ex cibus impr
carnium cocta c
quantibus, Eadi
pillo, Apio, F
mentarius, cor
rioribus, Sinap
nbro aquar
mentis & ruffi
i, Capfico con
omibus orienta
de. 3. potu acro
re, spiritibus, u
hydronelle, vino
luendo potu, fo
lorum, adjuvan
tum curius, et
tionis, vestimen
tia sordida,

rum peccantia cognita prius juxta doctrinam Semeiotices (910. ad 918.) indicant sua remedia contraria.

1168. Nempe fluiditas nimia requirit inspissationem; quae acquiritur 1. victu gelatinoso ex animalibus, & vegetantibus. 2. potu aquoso farinoso non fermentato. 3. auctâ actione viscerum per ea, quae praememorata (1159.) imprimis equitatione, vel unctione 4. usu idoneo Cardiacorum (1107.)

1169. Spissitudo autem, si peccat, exigit attenuationem: haec procuratur 1. victu ex cibis imprimis fluidis, & levibus; jura carniû cocta cum oleribus moderatè attenuantibus, Endivia, Cichoreo, Chaerophyllo, Apio, Brassica, & panis optimè fermentatus, conducunt. 2. Condimentis acrioribus, Sinapi, Eryfimo, Erucâ, Sifymbrio aquatico, Nasturtio, Raphano hortensi & rusticano, Lepidio, Cochleariâ, Capsico condito, cepis, porris, alliis, aromatibus orientalis & occidentalis Indiae, &c. 3. potu acriore, fermentato, vetustiore, spirituofo, aromatico, cerevisiâ, vino, hydromelle, vino in spiritus converso. 4. diluendo potu, fotu, balneo, injectu, aquosorum, adjutorum per calorem, vel & motum cursus, exercitii, frictionis, equitationis, unctionis. 5. per valida stimulantia sudorifera, diuretica, purgantia, vomito-

mitoria, epispastica, mercurialia, aromati-
ca de quibus postea (1189. 5.) 6. per valida
resolventia, ut sunt alcalini fixi, volatiles,
saponacei (1165. 2. 3. 4.) sales, atque ea,
quae ex his componendo fiunt.

1170. Motus verò nimius humorum quo-
rumcunque per vasa circumducendis, fecer-
nendis, excernendis, humoribus dicata, in-
dicat sedationem ejus, quae fit 1. ablato il-
lo singulari stimulo, qui fibras irritans mo-
tum illum excitat; aut & correctione ejus
per sua contraria; cognoscitur inprimis in-
dagine acris, & correctione ejus statim fe-
cuturâ (1172. ad 1178.) 2. imminutione to-
tius massae fluidorum. 3. quiete inducta per
opiata, & anodyna.

1171. Idem ille motus nimium imminu-
tus exigit excitationem majoris impetus, qui
produci potest 1. ablato impedimento per re-
media corrigentia, vel auferentia 2. ope At-
tenuantium (1169.) & Cardiacorum (1095.
ad (1115.))

1172. Acrimonia humorum in genere co-
gnita (910.) etiam in genere indicat redu-
ctionem acrimoniae ad inertiam majorem;
haec autem efficitur 1. victu assiduo ex iis
alimentis, quae fere insipida, farinacea, ge-
latinosa, blandè oleosa, qualia sunt lac cum
pane & paucis acidum prohibentibus. Jus
carnis recentis, junioris, coctione, vel ex-
pres-

pressione, paratum. Carnes, piscesque, recentes. Panis triticeus bene fermentatus, perfectè coctus. Amygdalae bonae, recentes. Nux Cocos utriusque Indiae cum suo lacte. Pistachia. Fructus horaei suaves perfectè maturi. 3. potu aquae. 3. quiete animi, & corporis. 4. diluentibus aquosis, lenientibus farinosis, & suboleosis, emollientibus blandis; quae fiunt specie, ptisanæ, emulsionis, fomenti, balnei, haustus, clysmatis, injecti. 5. Opiatis & anodynis.

1173. At acrimonia Acida (912.) petit correctoria sua; ut sunt 1. victus ex ovis, carnibus, piscibus, suboleosis, unâ cum condimentis humores in alcalescens determinantibus (1169. 2.). 2. potus aqueus, vel oleosus pinguis, ut ex Cerevisiis, imprimis Brunsvicensis Mumma; ex Vinis, Malvaticum, Canariense, Hispanicum, hydromel merum & vetus. 3. quies primò, quamdiu acor ingens praedominatur, postea motus sensim auctus, & tandem satis magnus; animi hilaritas. 4. medicamenta acidum *a.* absorbentia, lapis cancerorum; chelae cancerorum, ossa piscium, ostracodermata quaelibet, conchae, margaritae, corallia, creta, terrae pingues, armenae, lemniae, figillatae, lapis haematites, sanguis draconis, limatura ferri, stannum, & similia,

igne, atque tritu, potentiora. β . acidum convertentia in falem compositum blandum & facile meabilem, ut sunt sales alcalini volatiles, fixi, saponacei. γ . obtundentia idem blandâ oleosâ virtute (1157. 1158. 2. 3.) emollientia. δ . diluentia aquosa mollia (1172. 2. 4.)

1174. Rursum detecta acrimonia Alkali-
na (911.) exigit 1. dietam ex lacte anima-
lis herbis mollibus pasti, ejus fero, lacte
deflorato, lacte ebutyrato; ex fructibus
horacis; ex farinosis acidis, vel facile acef-
centibus (1100.) 2. potum aquosum,
farinosum, subacidum, vel fermentatum
leviorem. 3. quietem, frigus moderatum.
4. Medicamentâ quae alcali α destruendo
illud in falem compositum blandum, & fa-
cile meabilem convertunt, ut sunt acida
fere omnia; ex Animalibus serum lactis
acidum, lac ebutyratum, lac acidum factum;
ex Vegetabilibus, acetosa, acetosella, oxys-
trifoliata, cerasa acida, ribesia, baccae
sambuci, berberis fructus, succus Au-
rantii, Citrii, Limonii, Omphacium, vi-
num Rhenanum; Mosellanum, Acetum,
Aceti Spiritus, Aceti foex, Tartarus Rhe-
nanus, ejus cremor, ejus crytalli, Ta-
marindi, Acaciae succus. &c. ex Fossili-
bus spiritus sulphuris, vitrioli salis, nitri,
tam puri, quam dulces, aut congesti in
ali-

aliquod corpus , ut nitrum nitratum , sal marinus acidus redditus , &c. β . quae illud obtundunt inforbendo , ut sunt multa , Trochisci V. C. de viperis , terrae omnes pingues , molles , antitoxicae habitae , Melitensis , Armena , Lemnia , &c. vel obvolvendo , ut omnia olea lenia , recentia , pressa , sulphura viva , & depurata , horumque flores. γ . diluentia aquosa mollia (1172. 2. 4.)

1175. Acrimonia Muriatica inventa (913.) indicat 1. dietam perfectè insulsam. 2. potum aquosum levissimè acidulum spirituosum. 3. Medicamenta emollientia , farinosa , diluentia , tum quoque lixiviosa ex calce vivâ. 4. generalia illa , quae expugnando acri in genere apta (1172.)

1176. Acrimonia Oleosa , aromatica , biliosa , exusta , putrida , rancida , exigit 1. victum ex insipidis , insulsis , farinosis , oleribus , fructibus acidulis , cibis lenissimè acidulis. 2. potum ex aquâ & oxymelle dilutissimo , vel decocto fructuum. 3. quietem & frigus moderatum. 4. Medicamenta saponacea , sed leniter acescentia , mel ; manna , cassia , saccharum , succi recens pressi fructuum horaeorum maturorum (1100. 2.) , aut olerum quorundam (1165. 3.) , oxymel , sapo , talia fere sunt , 5. gene-

ralia contra acria (1172.).

1177. Acrimonia tandem acida austera indicat medelam; (1173. & (1169.).

1178. Quicumque bene intellexit fundamenta hactenus jacta in hac methodo medendi, simulque curatè expendit Hippocratica opera, atque Galeni in illa erudititas curas; ille profectò cognoscet remedia requisita ad coctionem, & crisin, in morbis Acutis, & Chronicis, excitandam, promovendam, gubernandam, absolvendam.

1179. Etenim consistunt haec tantum in attenuatione spissi (1169.) in lenimine acris (1172. ad 1178.); in aperturâ viarum obstructarum (1166.), in roboratione laxi (1159.), in laxatione rigidi (1158.), moderamine motus (1170. 1171.), ut evolventi placita Veterum liquidò constabit.

1180. Quin etiam ex iisdem definiri potest, quid sentiendum sit de jactatâ omni quidem tempore, & imprimis per primarios Chemicorum, Panaceâ, si prius attentè considerantur haec axiomata:

1. Panacea non agit suâ virtute in cadaver.

2. Sed requirit actionem vitae superstitis, ut in exercitium suae potestatis excitetur.

3. Non

Non enim agit
sede mortum, ad
in pus, corrupta
in sphacelum.

4. Sed terminatur
lo vitali adhuc.

5. Non resistit
ita.

6. Nec eadem
cit in indolem
ichorem, putredinem
cri.

7. Non resistit
ut consumas plane
num.

8. Multi, ad
sunt oriri ab
materiali, & effe
in modis diversis
tur.

9. Equidem a se
san variato plurim
ri, crescere, possunt
10. Ut si a solis
te vultu.

11. Tunc a se
molis erigunt, vultu
1181. Quia enim
quidem, potest
distantia motu

3. Non etiam agit in partem corporis perfectè mortuam, adhuc toti cohaerentem, sive in pus, conversa sit, vel in ichorem, vel in sphacelum.

4. Sed terminatur extensio virtutis ejus in solo vitali adhuc.

5. Non restituit per se liquida vitalia per-
dita.

6. Nec eadem exquisitè corrupta redu-
cit in indolem naturalem, ex. gr. pus;
ichorem, putidam faniem, liquamen can-
cri.

7. Non restituit partes solidas extirpatas;
aut consumptas planè, vasorum, viscerum,
artuum.

8. Multi, admodumque varii morbi
possunt oriri ab unâ, eadem, simplici,
materiali, & efficiente, causa, si illa va-
riis modis diversis partibus corporis appli-
catur.

9. Equidem à solo motu spirituum anima-
lium variato plurimi certè morbi oriri, fove-
ri, crescere, possunt.

10. Ut & à solis obstructionibus supersti-
te vitâ natis.

11. Tandem à solis spasmis, flatibus, sti-
mulis exiguis, venenisque.

1181. Qui enim omnia dicta, verissima
quidem, ponderat, clarè videbit, uno me-
dicamento multos morbos saepe tolli, nul-

lo autem omnes.

1182. Remedia autem maximè universalia nota hætenus, sunt aqua, ignis, argentum vivum, opium.

1183. Et his quidem plurimum usurpatis, sed cautissimè absconditis, nomen sibi maximum comparaverunt, qui Medicinam Universalem possedisse vulgò creduntur.

1184. Iterumque inde constat, quænam correctoria medicamenta in morbis dicantur, & an sint ulla universalia?

INDICATIO CURATORIA IN FLUIDIS EVACUANS.

1185. **M** Orbi materia, vel id quod ad levamen ejus educendum ars indicat, evacuatur equidem per duplicem viam: 1. per naturalia emunctoria, & spiracula, totius cutis externae, narium, oris, faucium, oesophagi, ventriculi, intestinorum, vesicae, urethrae. 2. per artificialia in vasis sanguiferis per phlebotomiam, arteriotomen, scarificationes, hirudines; in vasis lymphaticis per caustica, & vesicatoria; in utrisque per fonticulos, setacea, ulcera, fistulas.

1186. Hinc prima distinctio Evacuantium habetur à diversitate Emunctorii, per quod educunt materiem morbosam.

1187. Altera autem petitur à diversitate materiae, quae per singulas quasque partes educitur.

SUDORIFERA.

1188. **P**rimò itaque per cutim educitur ex corpore Sudor, & materia Perspirabilis; medicamenta quae priorem eliminant vocantur Hidragoga, vel Sudorifera; quae alterum educunt, appellantur Diaphoretica; quorum quidem non adeò magna differentia, utpote solo gradu actionis diversa. Sunt autem talia 1. omnia, quae humores validius movent per totum corpus (1171.); 2. illa, quae interim simul imminuunt resistantiam in vasis exhalantibus circa cutim.

1189. Prius illud efficitur inprimis 1. potu copioso aquae valde calidae. 2. Acidis fermentatis, acetosis, maximè stillatitiis, vegetabilium, aut & valde attenuatis fossilium, iteratis destillationibus subtiliorum (1174. 4. e.), inprimis si haec aquae calidae

mista bibuntur. 3. Alcalicis volatilibus, &
 fixis, aquâ calidâ dilutis. 4. Salibus omni-
 bus compositis dictis (1165. 2.) aquâ solu-
 tis; quô & saponis referendi (1165. 3.);
 item cryſtalli ex metallicis, vel sales iis jun-
 cti, aut ipsae partes metallicaе valde atte-
 nuatae, nec fortiter acres, ut stibium dia-
 phoreticum vulgare, stibium diaphoreticum
 Helmontii, sulphur stibii fixatum Tache-
 nianum, Bezoardicum minerale, Mercurius
 diaphoreticus, Aurum diaphoreticum Crol-
 lii, Cinnabaris, & plura similia, quae exa-
 minatâ deprehenduntur vel nihil agere,
 tumque diaphoretica dici, vel acrimoniâ
 salinâ adhaerente operari, tumque fudo-
 rem saepe exprimere. 5. aromatibus acri,
 subtili, acrimoniâ praeditis, ut sunt praeci-
 puè Absinthium, Abrotanum, Ageratum.
 Apium. Asparagus. Anisum. Angelica.
 Asarum diu coctum. Asclepias. Acorus.
 Aristolochia. Ammoniacum gummi. Bar-
 dana. Becabunga. Betonica. Carlina.
 Carduus benedictus. Calamintha. Caltha.
 Cardiaca. Caryophyllata. Carum. Ca-
 ryophylli. Centaurium minus. Cinnamo-
 mum. Crocus. Chamaemelum. Capilli
 veneris. China. Dictamnus creticus. Di-
 ctamnus albus. Eupatorium. Erysimum.
 Eruca. Galanga. Gentiana. Hyssopus.
 Laurus. Levisticum. Marrubium. Ma-
 tri-

tricaria. Melissa. Mentha. Nasturtia. Origanum. Porrum. Pulegium. Rosmarinus. Ruta. Sabina. Salvia. Sanicula. Sarsaparilla. Sassafras. Satureja. Scabiosa. Scolopendria. Scordium. Serpillum. Tanacetum. Thlaspi. Thymus. Veronica. Virga aurea. Urtica. Zedoaria. Et composita ex his; Theriaca aucta. Theriaca diateffaron. Mithridatium. Electuarium de Ovo. Diafscordium. Orvietanum. Et plurima similia, ut sua cuique placent.

1190. Posterius (1188. 2.) verò efficitur. 1. mundatione accuratâ totius cutis per vapores, lotiones, balnea, frictiones. 2. laxatione omnium vasculorum cutaneorum, & subcutaneorum; quae felicissimè impetratur vapore aquae calidae toti cuti, exceptâ capitis, applicato. 3. aucto calore externo circa corpus nudum tempore lecti, balnei vaporis, spiritus vini accensi. His ipsis (1189. 1190.) lenius agentibus promovetur Perspiratio insensilis, Diaphoresis dicta.

1191. Praeparatur corpus ad faciliorem ejus exercitationem, si id requiritur, 1. attenuatione (1169.), & dilutione humorum. 2. vasculorum laxatione (1158.) & aperturâ (1166.)

1192. Sudor & Diaphoresis indicantur in morbis.

1. A

1. A praesentia incipientis sudoris Critici solventis, vel levantis, morbum.
2. A tenuitate materiae morbosae dispersae, vel dispergendae, per omnia vasa. Ut in peste, morfu venenato, lue Gallicâ subtiliori, nec fixatâ haftenus.
3. A temperie singulari ipsius Aegri.
4. A constitutione Epidemica cognitatâ.
5. Ab obstructionibus variis, & ubique in toto corpore haerentibus, resolvendis; maximè in morbis subcutaneis, scabie, pforâ ferâ, leprâ, lue Gallicâ ulcerosâ.

APOPHLEGMATIZONTA.

1193. **I**N Nares se evacuant omnes partes membranae pituitariae Schneideri, quae ingens, & per varia cava distributa est (494.). & secernit mucum (497.), falso pro pituitâ cerebri habitum; huc & materia humida oculorum tam naturalis; quam lachrymosa (513.); tum materies liquida in coryzâ, crassior in catarrho pituitoso; adeoque ingens hîc copia humorum evacuari tam vi naturae in morbis, quam & per medicamenta, potest.

1194. Indicatur haec evacuatio instituenda;

1. A gravedine, coryza, catarrho, sternutatorio morbo, pure per nares destillante, morbis oculorum lachrymosis.

2. A temperie aegri multum levamen capientis ab hujusmodi evacuatione.

3. A revulsione faciundâ â pulmonibus in broncho, peripneumoniâ, phthisi, gravedine pulmonali.

1195. Excitatur fotu, vapore, vel decocto per nares attracto, 1. aquae calidae cum emollientibus diu coctae. 2. Ejusdem melle aut saccharo paulo acrioris redditae. 3. decocto mellito ex betonica, lavendulâ, majoranâ, pulegio, roremarino, rutâ. 4. ipsis his herbis viridibus contortis, sicque in nares inditis. 5. omni stimulo acriori, ut saccharo, sale, sale Ammoniaco, pulvere Antimonii; aut semicaustico ex Tabaco acerrimo, Nigellâ sylvestri, Helleboro, Euphorbio Haec Errhina, & Ptarmica.

1196. Sistitur si nimia sit, maximè si fortis sternutatio comitatur, & destillatio acris.

1. Lacte recenti, tepido, malvaceo, naribus attracto,

2. Suffumigiis blandis ex vapore accenssi Benzoini, mastiches, olibani, succini,

ni, turis; aut leniorum aromatum, ut sunt majorana, mastichina, pulegium.

Caeterum, si nimis exercetur haec evacuatio, damnosâ consuetudine huc derivat assiduô humores.

1197. Quum verô per os, & in illud, se evacuent nares (1193.), ductus salivosi (65.), tonsillae & membrana Schneideri (65. 5.), hinc primô hic est Indicatio, medela, remedia, cautela, ut (1194. 1195. 1196.): quare & hîc Apophlegmatismi, & Gargarismata.

SIALOGOGA.

1198. **E** Vacuatio Salivae magna, & artificialis, indicatur:

1. A crisi tali.
2. A singulari natura morbi haerente inprimis ad glandulas, & ad membranas adiposas, inprimis autem in cura Luis Gallicae.
3. A naturâ morbi Epidemici.

1199. Corpus eo praeparatur quam optimè usu largo, aliquamdiu continuato, praemisso decoctorum attenuantium; diluentium, lenientium, actu calidorum; Scabiosa, Parietaria, Pardana, China. Sarfapa-

pa-

parilla, Sassafras, Santalum.. hîc praecipua.

1200. Excitatur.

1. Collutionibus oris (1197.).

2. Manducatione lentâ, continuâ, materiae tenacis, ut Mastiches, Cerae, Myrrhae; maximè si his acria permista, ut Pyrethrum, Leucanthemum Canariense sapore Pyrethri, Zingiber, Piper, &c.

3. Hauriendo vapores acres; irritantes, ut Tabaci, Salviae, Rorismarini, Majoranae, Thymi; Serpilli, &c.

4. Inprimis & egregiè actione medicamentorum, quae levem quidem, sed diuturnam, nauseam creant, ut est Stibium non penitus fixatum, nec tamen plane emeticum, parum Vitrioli vulgaris simul sumtum, &c.

5. Iis quae omnes partes sanguinis penitus dissolvunt, in lympham vertunt, in ptyalismum convertunt: ut sunt argentum vivum crudum, cinnabaris, solutio argenti vivi in aquâ forte, praecipitatus albus, ruber, Turbith minerale, Mercurius sublimatus solutus. &c. priorum autem primum, unâ cum calido fotu capitis, cervicis, colli, faciei, eam actionem promovet.

1201. Nimia salivatio minuitur; vel sistitur, aut saltem emollitur:

1. Largo, assiduo, usu, potus tepidi blandissimi, ut decocti Malvae, & Glycyrrhi-

rhizae, in hydrogalacte.

2. Sedando impetum per emulsiones blandas, oleosas, anodynas, addito prudenter diacodio, vel opio.

3. Revellendo in alias partes per evacuationem quamcunque magnam, imprimis hydragogam alvinam. Ubi tamen summâ prudentiâ opus est, ne impetus motae, & hîc semper acris, materiae, ruat in alias pâtes majori cum periculo, quare qui hic bene dividit, is tuto imperat.

E M E T I C A

1202. **V**omitória indicantur:

1. A foeditate matutinâ oris, ejus amarore; ructu, nausêâ, morfu ventriculi, appetitu lente ablato, sine febre concomitante, vel causâ.

2. A spontaneo vomitu unâ cum magnâ ejus facilitate.

3. A naturâ materiae cognitae, ut mobilis, vel immobilis.

4. A loco affecto repletionem, & obstructionem, infra diaphragma, maximè si ea affectio primaria, nec aliud repugnat.

5. A natura generali morbi, vel epidemica.

6. A

8. A constitutione anni.

1203. Vetantur à contrariis horum
(1202.).

1204. Praeparatur corpus aegri ad facilitatem, tutumque, Vomitus.

1. Reddendo materiem mobilem, diluendo, attenuando, resolvendo (1169. 1165.).

2. Vias laxando, lubricando, per emollientia, oleosa, blanda.

3. Prius mittendo sanguinem, si corpus est plethoricum, aut nimis forte, simulque validissime agitatum.

1205. Excitatur.

1. Irritando spiritus oblatâ idea maximam nauseam producente; aut agitatione quâdam non consuetâ, in mari &c.

2. Irritando fibras faucium & pharyngis pennâ oleo madidâ, aut simili quâdam re.

3. Copiâ magnâ ingestâ aquae insulsaecum oleo, melle, saccharo, & similibus, tepidis.

4. Omni acri valde, & simul viscoso; Anethi flore, & semine. Asari foliis. Atriplicis radice & semine. Aut violentioribus iisdem, Cataputia. Esulâ. Cyclaminis radice. Flore, succo, cortice, Ebuli. Floribus, feminibus, radice Genistae. Helleboro utroque. Semine Na-

sturtii, Ricini; Thymelaeae, Cnici. Radice Bryoniae, Iridis, Tithymali. Gratiolâ. Nicotianâ.

5. Antimoniatis. Croco. Vitro. Floribus. Regulo. in substantiâ, in infuso, sapa, syrupus, vinum emeticum. Mercurius vitae. Tartarus Emeticus. Et similia; quae vario gradu violentiae varia effecta praestant.

5. Mercurio acri facto per acida, in quo etiam varia admodum distingui possunt, prout acidum copiosius; & apertius illi adhaeret, vel parcius & tenuius.

1206. Horum quidem delectus, dosis, formula, tempestivitas, indicantur ab ideâ morbi & materiae educendae.

1207. Promovetur potu copioso leni; aquoso, mellito, tepido, post singulos quosque vomituum paroxysmos affatim ingesto, rejecto, repetito.

1208. Sedatur iisdem (1207.) (hausto oleo blando; opiatis; aromatibus; acidis gratis, corroborantibus, ingestis, aut externe applicatis.

P U R G A N T I A.

1209. **I**N Intestina plurima evacuari queunt, adeoque hâc viâ educi queunt, ex corpore, faliva, mucus, oris, faucium, oesophagi, ventriculi, bilis duplex, pancreatica lymphâ, humor intesti-
norum dilutus vel mucosus, materies atrabilaria cruoris, viscerumque hypochondriacorum, materies sanguinis serosa, tum purulentia quaelibet ex abscessu quocunque critico, symptomatico, morbofo.

1210. Indicatur haec Evacuatio:

1. A fluxu alvi non colliquativo.
2. A materiâ peccante, ejusque loco.
3. A loco repleto, vel obstructo sub diaphragmate.
4. A naturâ singulari, generali, epidemica morbi.
5. A revulsione.
6. A signis coctionis.
7. A statu aegri.

1211. Vetatur à contrariis.

1212. Materies movenda praeparatur, si opus est, iisdem ac ad Vomitus.
1204.)

1213. Excitatur.

1. Diluentibus, simulque leniter stimulantibus, magnâ copiâ jejuno corpore, in frigore modico, haustis. Aquae, minerales dictae, tam ferratae, sulphureae, quam salinae, tales sunt; ferum lactis; succi horaeorum maturi, recentesque.

2. Lubricantibus simulque acrimoniâ facili stimulantibus utcunque. Olea blanda, recentia, pressa. Jura pinguia. Decocta emollientia, horumve extracta. Saccharum. Mel. Cassia. Manna. Terebinthina. Rosae pallidae. Syrupus rosarum solutivus. Rosarum pallidarum fucus. Gummi Ammoniacum, Galbanum, Myrrha, Opopanax, Sagapenum, mediocri dosi sumtum.

3. Leniter acribus, simulque paululum crassioribus, ideôque imprimis in primas vias agentibus. Prunâ acido-dulcia. Ficus recentes. Uvae corinthiacae. Rheum. Tamarindi. Myrobalani. Tartarus. Aloë. Mercurius dulcis rudius tritus. Polypodium.

4. Acribus. Asarum. Carthami semen. Agaricus. Mechoacanna. Jalappa. Turpethum. Hermodactyli. Senna. Soldanella. Turiones Sambuci, & Ebuli. Scam-

Scammoneum. Diagrydium. Flores Per-
ficae.

5. Acerrimis fere causticis. Helleborus
niger. Veratrum. Iris. Gummi Gotte.
Esula. Gratiola. Elaterium. Lapis La-
zuli. Euphorbium. Mezeraeon. Crystal-
li argenti, Mercurius praecipitatus, albus,
ruber, flavus.

6. Variis ex his, & vix enumerabilibus,
compositis, forma pilularum, Electuarii, vi-
ni medicati. &c.

1214. Horum delectus, dosis, formula,
praeparatio, oportunitas indicantur, ut de
vomitoriis dictum est (1206.); inprimis ve-
rô ex indole materiae educendae. Unde
varias appellationes nacta sunt; ut ἐκκο-
ρηγτικά. Purgantia per ἐπίεξιν. Mino-
rativa. Laxantia. Cholagoga. Phlegma-
goga. Hydragoga. Melanagoga. Pan-
chymagoga. Quorum nominum origo in-
tellectu facilis.

1215. Promovetur juscule salito, pin-
gui, butyrato, sero lactis recenti, & simili-
bus.

1216. Siftitur potu olei, oleosis blan-
dis; acidis; adstringentibus, opiatis;
spirituosis; revulsione in alias partes quas-
cunque.

1217. Fit & evacuatio alvi per Clysmata:
indicantur haec:

1. A loco affecto.
2. A materie educendâ.
3. A viribus attritis aegri , ejusve temperie , simulque urgente necessitate evacuationis.
4. A siccitate, calore, motu nimio humorum in acutis.
5. A conciliandâ revulsione , & lenimine requisito in fibris, & humoribus acribus.

1218. Clysmata itaque varia sunt:

1. Diluentia ex aquâ, fero lactis , cerevisiâ dulci.
2. Emollientia & lenientia simul ex jure pingui, oleo, farinosis decoctis; decoctis emollientibus, lacte, saccharo, sapone, syrups.
3. Stimulantia leviora, aqua falsa, nitrofa, decocta purgantium leniorum (1213. 2. 3.), urina.
4. Acria, ex decoctis purgantium acrium & acerrimorum (1213. 4. 5.).
5. Certissima fere ex fumo injecto Tabaci.

Atque hinc suppositoria moventia , stimulantia , acria , intelliguntur. Mel coctum spissum. Saccharum durum. Sapo. praebeant cum acribus haec cuncta.

1219. In his iterum observanda eadem ac in vomitu, & in purgatione (1206. 1214.).

DIURETICA.

1220. **E** Vacuatio per vias Urinae indicatur:

1. A signis coctionis.
2. A fluxu critico materiae morbosae per renes.
3. A materie peccante salinâ, saponaceâ, terrestri subtili, scorbuticâ, purulentâ.
4. A loco affecto.
5. A constitutione Epidemicâ.
6. A temperie aegri auscultante huic evacuationi, vel assuetâ.

1221. Vetatur à contrariis.

1222. Excitatur usu:

1. Aquae copiosae, vel aquosorum.
2. Salibus alcalinis fixis, volatilibus, simplicibus, vel compositis.
3. Salibus fixis neutris compositis, marino, gemmae, nitro, borace, alumine, Tartaro Tartarificato, ostracodermatis solutis cum acido in corpore nostro, vel extrâ illud; eo succus conchyliorum, & ostreorum, spectat. Et Ammoniacus.

4. Acescente humore animali, fero lactis acido, lacte acido, eove ebutyrato.

L 1 4

5. A

5. Acidis levibus vegetabilibus Arantii, Citrii, Limonii, Ribesiorum, Sambuci, vino tenui Mosellano, Rhenano.

6. Spiritibus acidis aceti, nitri salis, sulphuris, aluminis, vitrioli, simplicibus, compositis; fale succini.

7. Apium, Asarum coctum, Asparagi, Amygdalae amarae, Chaerophyllum, Daucus, Eryngium, Eupatorium, Miliun foliis, nuclei Persicorum, Ononis, Petroselinum, Pimpinella, Ruscus, Saxifragia, idem praestant.

8. Quaecunque ex omnibus his composita.

1223. Diuretica juvantur vacuo stomacho; coctione praegressa; motu corporis leni; aëre frigidiusculo, calidis interim lumbis, hypogastrio, pube, perinaeo.

1224. Sistitur, aut sedatur, usu:

1. Emulsionis viscidioris gelatinosae.

2. Adstringentium, & roborantium simul (107. 1159.).

3. Opiatis.

4. Determinatione in alia loca: imprimis autem sudore per motum, aut sudorifera, excitato, & aliquamdiu continuato.

MENAGOGA ET ARISTO.

LOCHICA.

1225. **E** Vacuatio sanguinis menstrui, vel puerperii, per uterum indicatur :

1. Ab aetate.
2. A plethorâ.
3. A morbo quocunque hinc pendente ; ejusque symptomatibus ; ut inprimis in puerperio.

1226. Exercetur :

1. Determinantibus ad uterum ; fomentis, balneis, pedum, crurumque ; frictionibus saepe exercitatis in pedibus, cruribus, femoribus, hypogastrio ; cucurbitis ad femora, & crura superiora, applicatis, saepe renovatis ; missione sanguinis ex venis pedum ; Emplastris ex gummi foetidis, umbilico, femoribus, cruribus ; datis.

2. Aperientibus in loca uterina & vasa per vapores, balnea, fomenta, injecta ; similiaque internè assumpta ; Aristolochia, Artemisia. Calamintha. Cardiacâ. Chamædrys. Dictamnus. Levisticum. Majorana. Narrubium album. Matricaria. Mentha. Pulegium. Rosmarinus. Ru-

ta. Sabina. Satureja. Tanacetum. Gummi foetida. Aloe. Myrrha. Crocus. Borax. Chalybs. Succinum. Sal alcalinus volatilis. Olea stillatitia aromatica &c. sunt praecipua.

3. Remediis Chirurgicis, Diaeteticis, Pharmaceuticis, quae contraria sunt impedimento singulari evacuationis; quae tantum inveniri possunt singularibus signis in quâlibet specie propriis.

1227. Sistitur, si nimia fuerit:

1. Revulsione.
2. Adstrictu vasorum (1107. 1159.);
3. Opiatis.

P H L E B O T O M E.

1228. **M**issio sanguinis intra terminum, quo vires non minuuntur:

1. Copiam minuit humorum arteriosorum & venosorum.
2. Ergo resistantiam movendorum reddit minorem.
3. Adeoque & plenitudinem vasorum, ut & horum ad se mutuâ compressionem.
4. Hinc vasis nimis distentis contractionis, id est, elasticitatis, exercitium reddit.

5. Ra-

5. Rarefacit liquida.
6. Solvit eadem.
7. Resolvit.
8. Obstructa expedit.
9. Circuitum, secretionem, excretionem, promovet.

10. Revellit.

11. Refrigerat.

1229. Hinc morbos quam plurimos, eosque varios admodum, tollit; simul tamen mutationes miras profert.

1230. Indicatur:

1. A copiâ nimîâ.

2. A resistentiâ nimîâ cordi natâ per humores.

3. A motu suffocato per nimium tumorem à copiâ, vel à rarefactione, natum in arteriis.

4. A motu suffocari incipiente per nimiam extensionem vasorum, qua ipsa vasorum elasticitas destruitur.

5. A sanguine nimium densato.

6. Ab eodem nimis coëunte.

7. Aut nimium inspissato.

8. Ab iis, quae sunt signa obstructionis inflammatoriae, & magnae, deprehensis ubique in corpore; primaria quidem deprehenduntur talia esse, dolor, tumor, rubor, aestus, anxietas; dum interim sudor,

sudor, sputum, urina, admodum sup-
primuntur.

9. A motu nimio humorum per vasa; aut
etiam à motu tardiori eorundem orto ex di-
ctis (1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. hujus.)

10. A calore nimio per omnia vasa.

11. A nimio impetu sanguinis moti in u-
nam partem; ut in hæmorrhagiis & fluxio-
nibus.

12. Ab epidemicis cognitis.

13. Ab ætate, sexu, victu, temperie.

14. A cacochymiâ.

15. A conciliando ingressu medicamen-
torum in vasa, horumque simul admi-
stione procuranda, tum & excitanda vi
eorundem, in magnis curationibus per-
ficiendis.

1231. Optima fit:

1. Lato vulnere, secando inflicto.

2. In venâ libera, magnâ, facile de-
tegenda, remotâ ab arteriis, nervis; ten-
dine.

3. Accelerando velocitatem sanguinis,
dum fluit, respiratione forti.

4. Motu musculorum circa venam aper-
tam.

5. Jacenti aegro.

1232. Praeparatio fit ad feliciorẽ ejus
administrationem:

1. Frictione.

2. Fo-

2. Fomento.

1233. Vetatur:

1. A plurimis Chronicis, in quibus plurima obstructa, paucusque admodum fluidus cruor vasis restat.

2. A senio.

3. A temperie.

4. A cognitâ naturâ Epidemici, vel Endemici, morbi.

5. A crisi jam factâ alibi.

6. A paucitate cruoris rubri, & debilibus hinc viribus.

7. A recenti statu puerperii.

1234. Unde patet quanto humani generis damno hoc remedium vel semper, vel nunquam, adhibendum censeatur, ut in doctrinâ Johannis Baptistae Helmontii, & Leonharti Botalli videri potest.

1235. Sanguis abducendus ex vasis Haemorrhoidalibus indicatur.

1. A temperie atrabilaria.

2. A morbis cum phantasiâ laesâ.

3. A consueto fluxu eorum vaforum jam suppressio.

4. Ab eruptione sanguinis per novas jam vias, qui olim felicius per haemorrhoides evacuabatur.

1236. Elicitur:

1. Emolliendo haec vasa fomento molli, calido, ex aquâ, oleo, melle emollientibus.

bus, specie clysmatis, vaporis, fomenti, applicatis.

2. Aperiendo per frictum cum asperis, aut per hirudines.

3. Ufu Aloëticorum.

1237. Scarificationes agunt stimulando, & evacuando.

1238. Hirudinum actio & hinc bene intelligitur.

1239. Sebacea autem & fonticuli dolore leniore stimulant, genus nervosum concutunt, serum evacuant, nimiae repletioni exitum dant.

1240. Unde & liquet, ubi, & quando, indicentur.

1241. Stimulantia, dolorem, calorem, rubedinem, creantia medicamenta, motu nervis conciliato, & determinatione in loca imperata agunt.

1242. Unde infinita certè, eaque saepe exoptatissima, effecta praestant, quorum etiam cognitâ necessitate indicantur.

1243. Revocari vulgò haec solent in doctrinâ Medicâ 1. ad Dropaces validè adhaerentes simulque penetrantes forma Emplastri calidè applicati iterumque avulsi repetito opere donec rubeat, tumeat, caleat, pars affecta. Materies his: Pix. Oleum. Bitumen. Castoreum. Cinis farmentorum. Galbanum. Piper. Pyrethrum. Sal

Sal gemmae, Sal Ammoniacus. 2. ac Sinapismos lenes, phoenigmos dictos, formâ cataplasmatibus applicitos, relictosque donec rubor, calor, pruritus, tumor, appareant. Materies: Sinapi. Bryonia Alia. Cepae. Nasturtium. Scilla: Euphorbium. Ranunculi Thapsia. 3. ad Vesicatoria; quae sinapismi fortiores, formâ eâdem, violentiore effectu. Materies eadem. Diversitas in dosi aucta acris. E. G. ficus ad p. IIII. acris p. I. mistae dant phoenigum. Ficum p. I. acris p. I. dat vesicatorium. Ficum p. I. Acris p. II2. Dat vesicatorium forte. 4. ad Causticum potentiale; formâ singulari pultis; vel & cum linteo carpto applicatum. Materies: Ranunculi. Esula. Tithymalus. Sal alcali fixus. Lapis infernalis. Mercurius sublimatus. Spiritus, & sal, alcalius, volatilis. Effectus, inflammatio, eschara. 4. ad Causticum actuale dictum ex ferro ignito.

C U R A.

CURATIO PAL-

LIATIVA.

1244. **M**itigando symptomata semper etiam aliquid de morbo primario tollitur.

1245. Unde omnia fanans symptomata simul, totum fere morbum sanat.

1246. Primaria autem hîc considerata sunt sitis, dolor, vigiliae nimiae, lipothymiae.

1247. Sitis à ficcitate totius corporis sedatur potu largo, continuato, calido, aquoso, farinoso, paucis acidis admistis grato. Decocta hordei, avenae, panis, dilutiora; serum lactis, hydrogala, zythogala; decoctum tenue, insulsum, vitulinus absque pingui, profunt; ut & ex fermentatis Cerevisia tenuis non aromatica. Balnea. Fomenta. Clysmata, hîc etiam in usum vocata profunt.

1248. Sitis à ficcitate partis singularis, ut oris, linguae, faucium, oesophagi, levatur: 1. usu praecedentium (1247.). 2. colluendo, & gargarifando, saepe per eadem. 3. aperiendo glandulas, & meatus, salivales, per epithemata, & fomenta,

ta, ex laxantibus, humectantibus, aperientibusque. Ubi posca cum micâ panis egregii usus est.

1249. Sitis à sale acri lixivioso, vel & ab acri aromatico, orta tollitur iisdem omnibus (1247. 1248.) utpote diluentibus; maximè vero, si his admiscantur acida; & nitrosa. Unde & scitur, quomodo sedanda illa, quae à sale muriatico, utpote folis egente aquosis.

1250. Si verò oritur fitis à materie ineptâ tranare per canales, tum diluentibus, & solventibus, tollitur.

1251. Dolor, ut symptoma, sedatur:

1. Acre diluendo: quod fit aquâ calidâ, farinosâ, applicatâ per potum, fotum; halitum, clyσμα, balneum (1172.).

2. Obstruens diluendo, resolvendo; per similia, & per res solventia (1160.).

3. Vascula nervosa laxando, potu, vapore, fotu, balneo, injectu, humectantium, laxantium, anodynorum, blandè aperientium (1158. 1166.).

4. Acre ipsum corrigendo suis remediis (1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177.).

5. Obstruens, acre, obstructumque, liberando à nimia pressione humoris vitalis (1170.).

6. Obstruens, acre, obstructumque, emolliendo, suppurando, depurando (1166. 2.).

7. Sensum obtundendo stupore inducto per narcotica internè exhibita, vel applicata externe. Talia sunt: 1. levia, flores papaveris Rhoeados, semina ejusdem; Flores & semina Papaveris sativi; Lactuca fativa capitata aestivo tempore lacte praegnans. 2. fortia, capita papaveris hortensis matura, expulso semine, ante ariditatem collecta; lac ex papavere Europaeo, fere maturo, laeso, stillans. 3. fortiora. Opium Thebanum, vel Orientale. 4. fortissima, Mandragora, solanum, Cicut aquatica Gesneri, Stramonium, Hyoscyamus, Petum, & similia, non assuetis venena. Ex quibus omnibus fiunt externè fomenta, litus, emplastra; internè verò, aquae, tincturae; syrapi, pulveres, pilulae, condita, confectiones magnae opiatae; ut diascordium Fracastorii, diascordium Sylvii, Theriacae, Veneta, Andromachi, & aliorum, Mithridatium, Philonium variorum, Trypherae Persarum vel Arabum, requies Nicolai, Orvietanum, & multa similia.

1252. Vigiliae nimiae ex malo quod ipsum cerebrum infestat, ortae difficulter admodum sopiuntur; & vix, nisi extirpato prius morbo hoc cephalico; id in phrenitide, comate vigili, melancholiâ, maniâ, &c. patet.

1253. Si oriuntur à ficcitate nimiâ, compescuntur, victu, potu, fotu, balneo, injectis,

jectis, ex aquosis, farinosis, emollientibus, laxantibus, multum, diuque usurpatis. Althaea, malva, violaria, lactuca, cichorea, hinc prae caeteris probata.

1254. Si oriuntur ab acri quocunque, curatione acris (1251. 4.) tolluntur.

1255. Si verò inde fiunt, quod humores moventur validius, aut rapiuntur nimis in cerebrum, curatio absolvitur 1. Sedantibus (1170.) 2. Derivantibus, quae fomenta, balnea, epispastica, applicata inferioribus; haec ex emollientibus, acrisque simul componuntur, unde herbae emollientes, farinosae, cum sale, aceto, fermento acri, aromatibus fortissimis, cepis puta, alliis &c., hinc laudatissimae; etiam pisces, carnes, recentes eò commendantur. Repercutientibus simul ad superiora applicatis; quae memorantur acetum simplex, Sambucinum, Rosaceum, Violaceum, Oxycratum; unguentum Populeon, Rosaceum; olea anodyna folani, violarum, papaveris, hyoscyami.

1256. Opiatis internis, hoc in casu, vix utendum, nisi constet malum consistere in solo nimio motu spirituum.

1257. Quo casu, praemissis primò evacuantibus, & diluentibus, tum demum his uti prodest.

1258. Excretionibus autem nimiae sedantur per ea, quae in pertractatione evacuantium

nimis agentium dicta sunt. (1188. ad 1228.)

1259. Nimia excretio cruoris per laesas arterias, venasve majores, sedatur compressu, ligaturâ, combustione vasis, inspissatione fluidi; contractione solidi. Ubi Alcohol vini, spiritus aethereus terebinthinae, primaria.

1260. Lipothymiae ortae à stagnante humore, & ab anxietate spasmodicâ, sanantur diluendo, laxando. Si autem à vitio spirituum torpidorum, tum omni stimulo Cardiaco (1112.). Si ab evacuatione, per repletia curantur (1097. ad. 1107.) Si à suffocatione hysterica tum per foetida Anthysterica.

F I N I S.

